

Avusturya'nın Türkofobik Politikaları

KAZIM KESKİN

- Avusturya'da yükselen aşırı sağcı söylemin Türkiye-Avusturya ilişkilerine etkisi nasıldır?
 - Avusturya'daki cumhurbaşkanlığı seçimleri ikili ilişkileri nasıl etkilemiştir?
- 15 Temmuz darbe girişiminin Türkiye-Avusturya ilişkilerine yansımaları nasıl olmuştur?

GİRİŞ

Ne zaman Türkiye-Avusturya ilişkileri gündeme gelse 1683 yılındaki 2. Viyana Kuşatması da tartışmalarda bir şekilde yerini alır. Başta Avusturyalılar olmak üzere bütün Avrupalı aşırı sağcıların bu tarihi olayı ısrarlı bir şekilde gündeme getirmelerindeki amaç, içinde bulunduğumuz 21. yüzyılda bile iki ülke ilişkilerinde temel parametrenin bu tarih olduğunu/olması gerektiğini bütün dünyaya kabul ettirmektir.

Avusturya tarihi ile ilgilenenlerin çok iyi bildikleri 1805 ve 1809 yılları 1683 ile kıyaslandığında ülke için çok daha sarsıcı etkilere sahip tarihi olayları işaret etmektedir. Bilindiği gibi bu yıllarda Avusturya orduları Napolyon Fransa'sı karşısında ağır yenilgiler almıştı. Yine bu iki ülkenin Birinci ve İkinci Dünya savaşlarında da karşı cephelerde oldukları düşünüldüğünde, aralarındaki dostane ilişkinin bilinçli bir tercih olduğu görünüyor. Aynı şekilde Avusturya ile Birinci Dünya Savaşı'nda aynı cephede yer alan, İkinci Dünya Savaşı'nda bu ülkeye düşmanlık yapmayan, savaş sonrasında da başta iş gücü göçü olmak üzere birçok alanda yakın sosyoekonomik ilişkilere girmiş olan Türkiye'ye karşı tarihi bir olayı bahane ederek

düşmanca tutum geliştirmek de sözü edilen bilinçlilik hali içinde değerlendirilmelidir.

Aşırı sağcı çevrelerin sözcülüğünü yaptıkları bu çarpık ve sorunlu tarihsel bakışın dışında iki ülke ilişkileri ele alındığında manzara şu şekilde görünmektedir:

Türkiye ile Avusturya arasındaki ekonomik ilişkiler canlıdır. Örneğin 2002-2015 yılları arasında Türkiye'de doğrudan yabancı sermayeli yatırımlarından Avusturya 9,3 milyar dolar ile Hollanda'nın ardından ikinci sırada yer almaktadır.¹ İki ülke arasındaki yıllık ticaret hacmi de 2015 rakamlarına göre 2,8 milyar dolara ulaşmıştır.² Her yıl Türkiye'yi ziyaret eden 500 bini aşkın Avusturyalı turist yanı sıra Türkiye'den de vize zorunluluğu olmasına rağmen yılda yaklaşık 90 bin ziyaretçi Avusturya'ya gitmektedir.

Ekonomik ilişkiler oldukça iyi durumdadır. Öyle ki 15 Temmuz darbe girişiminin ardından aşırı sağcı Avusturya Özgürlük Partisi'nin (FPÖ) 2000-2002 yılları arasında meclis ikinci başkanlığı yapmış

1. Statistik Austria, www.statistik.at, (Erişim tarihi: 10 Eylül 2016).

2. Statistik Austria, www.statistik.at.

Kazım KESKİN

1993 yılında Galatasaray Lisesi'ni bitiren Keskin, lisans eğitimini Viyana Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde, yüksek lisansını ise aynı fakülte ve bölümde "İnsan Haklarının Uluslararası İlişkilerde Araştırılması: 2. Körfez Savaşı Örneği" konulu teziyle tamamladı. İyi derecede Fransızca ve Almanca bilen Keskin, Avusturya ve Almanya iç siyaseti üzerine çalışmakta olup halen Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde doktora eğitimine devam etmektedir.

eski milletvekili Thomas Prinzhorn'un sahibi olduğu Prinzhorn Holding bünyesindeki Mosburger GmbH şirketi, Şişecam topluluğu firmalarından Camiş Ambalaj Sanayi A.Ş.'nin oluklu mukavva iş kolunu satın almakta bir sakınca görmemiştir.³

İki ülke arasındaki siyasi ilişkiler de –Avusturya'nın Türkiye'nin AB sürecinde katkı sağlamaktan uzak bir tavır sergilemesini saymazsak– genel anlamıyla “mesafeli dostluk” olarak nitelendirilebilecek seviyededir. Hatta Avrupa'nın mülteci krizinde Avusturyalı yetkililer defaatle Türkiye'nin tutumunu övmüş ve Türkiye'ye yardımcı olunması gerektiği şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır. Örneğin Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz 10 Kasım 2015 tarihinde yapmış olduğu bir açıklamada, “Türkiye mevcut sığınmacı krizini çözmede kilit ülkedir. Bu nedenle sığınmacı akınını azaltmak amacıyla Türkiye ile şeffaf ve dürüst bir şekilde birlikte çalışmalıyız”⁴ ifadesini kullanırken dönemin Başbakanı Werner Faymann da mülteci sorunuyla ilgili olarak Türkiye ile birlikte çalışılması gerektiğini, “Türkiye ile anlaşma yapılması lazım”⁵ şeklinde konuşmuştur.

Avusturya ile Türkiye arasındaki münasebetler her açıdan “normal” seyrinde giderken ne oldu da Avusturya cephesinden Türkiye ve Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yönelik, hiçbir diplomatik teamüle sığmayacak açıklamalar peşi sıra gelmeye başladı? Ortada bir anlaşmazlık olduğu için mi Avusturya'da mukim 300 bin civarında Türk vatan-dışı ve Türkiye asıllı Avusturya vatandaşları birden bire ötekileştirilmeye başlandı?

Elinizdeki perspektifte, bu önemli soruların yanı sıra 15 Temmuz darbe girişiminin iki ülke arasındaki ilişkilere etkisi ile tüm Avrupa'da olduğu gibi Avusturya'da da aşırı sağcının giderek artan gücünü anlamaya ve bu gücün temsilcisi FPÖ'nün iki ülke münasebetlerindeki rolünü ortaya koymaya çalışacağız.

3. “Avusturya Firmaları Yatırımda Türkiye'den Vazgeçmiyor”, Haber Journal, 1 Eylül 2016.

4. “Avusturya'dan Avrupa'ya ‘Türkiye’ Çağrısı”, Haber Journal, 10 Kasım 2015.

5. “Avusturya'dan Avrupa'ya ‘Türkiye’ Çağrısı”.

AVUSTURYA SİYASETİNDE AVUSTURYA ÖZGÜRLÜK PARTİSİ'NİN YÜKSELEN ETKİSİ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avusturya'da İkinci Cumhuriyet'in ilan edilmesinin ardından gerçekleşen tüm seçimlerde, Soğuk Savaş'ın bitimine kadar Sosyalist Parti olarak adlandırılan Avusturya Sosyal Demokrat Partisi (SPÖ) ile Avusturya Halk Partisi (ÖVP) iki ana akım siyasi güç olarak siyasi arenada birinci ya da ikinci sırada yer almışlardır. Genellikle bu iki partinin ortaklığında oluşturulan büyük koalisyonlarla yönetilen ülke zaman zaman SPÖ-FPÖ ya da ÖVP-FPÖ koalisyonlarına da sahne oldu. Söz konusu FPÖ'nün taraf olduğu koalisyonlar döneminde merkezi temsil eden kesimler başat politik güçler olarak koalisyonlarda belirleyici pozisyona sahip oldular. Bu şekilde FPÖ'ye fazla alan bırakmamakla beraber halk nazarında giderek artan oranda meşruiyet kazanmasını engellemeyi başaramadılar.

1986 yılında liberal kanadını tasfiye ederek FPÖ'yü kontrolü altına alan Jörg Haider, partiyi Avrupa çapında bir aşırı sağ oluşum haline getirmeyi başardı. 90'lı yıllar boyunca bu çevreler ülkenin siyaset arenasında söylem üstünlüğünü adım adım ele geçirmeye başladı. 1999 yılındaki genel seçimlerde ikinci parti olarak ÖVP liderliğindeki koalisyon hükümetinin parçası oldu. O zamana kadar elde edilmiş en büyük siyasi başarıya imza atan FPÖ, uluslararası alanda ise Avusturya'nın büyük bir itibar kaybetmesine sebep olarak adeta Avrupa'da radikal sağın merkezi konumuna geldi. ABD ve İsrail büyükelçilerinin Viyana'dan çekilmesi, on dört AB ülkesinin Avusturya'yı izole etmesi ve uluslararası kuruluşların önemli pozisyonlarına Avusturya vatandaşlarının seçilmesinin engellenmesi söz konusu itibar kaybının sonuçlarından bazılarıydı.

2000'li yıllarda partinin ikiye bölünmesi ve Jörg Haider'in Avusturya'nın Geleceği için Birlik (Bündnis Zukunft Österreich-BZÖ) adıyla yeni bir örgütlenmeye gitmesi nedeniyle politik sistem içinde etkinliği görece azalan aşırı sağcı kesim, ters orantılı olarak ülkedeki söylem üstünlüğünü artırmaya devam etti. 2008 yılında Jörg Haider'in bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirmesiyle onun karizmatik liderliğinden yoksun

AVUSTURYA'DA İŞSİZLİK RAKAMLARI

Yıl	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Toplam işsiz sayısı	273.461	289.223	323.111	355.643	384.585	388.624
İşsizlik oranı (Yüzde)	6,7	7	7,6	8,4	9,1	9,4*

* Tahmini yıl sonu rakamı

Kaynak: "Arbeitslosenquote in Österreich von 2005 bis 2015", Statista, <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/17304/umfrage/arbeitslosenquote-in-oesterreich>, (Erişim tarihi: 29 Eylül 2016).

kalan BZÖ yavaş yavaş eriyerek seçmenlerinin, rakibi olan FPÖ'nün genç lideri Heinz-Christian Strache etrafında kenetlenip güçlenmesini engellemeyemedi.

2008 yılında merkez üssü ABD olan ve başta Avrupa olmak üzere tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik deprem Avusturya'da da büyüme oranlarında kendisini hissettirdi. 2009 yılında yüzde 3,9 oranında küçülen ülke 2012'den itibaren her yıl ancak yüzde 1'in altında büyüme oranlarına ulaşabildi. Bu durum Avusturya'da ekonomik anlamda da işlerin istenildiği gibi gitmediğini göstermekteydi.⁶

Son olarak 50'li yıllardan beri görülmedik oranlara ulaşan işsizliğin son beş senede istikrarlı bir şekilde artıyor oluşu da Avusturya toplumu içindeki hoşnutsuzluğun nedenlerine işaret etmektedir. Ayrıca halktan gelecek tepkilerden korunmak için sahte tehditlere sahte çözümler üretmeye çalışan elitlerin söylemleri de deşifre olmaktadır.

1 Ocak 2002 tarihinde avroya geçen Avusturya'da hayat pahalılığını ifade etmek için halk tarafından kullanılan "Euro ist gleich teuro" (avro aynı zamanda pahalılık demektir) sözü, ekonomik göstergelere bakmadan da ülkedeki gidişattan memnun olunmadığını göstermekteydi. Daha çok temel gıda maddeleri ve benzinde etkisini hissettiren hayat pahalılığının yanı sıra BAWAG Skandalı olarak bilinen; çok sayıda politikacı, üst düzeyde bürokrat ve bankacının içinde bulunduğu milyarlarca avroluk yolsuzluk da halk tarafından büyük koalisyonla özdeşleştirildi.

Bunun yanında yıllardır SPÖ-ÖVP koalisyonlarında gelenek olduğu üzere iki parti yöneticileri beraberce başarılı olmak yerine, bir diğerinin başarısını engellemek amaçlı siyasal oyunlara tevessül et-

miştir. Bu durum Avusturya halkının öfkelerini artıran önemli nedenlerdendir. Ayrıca önemli işletmelerin yöneticilerini –herhangi bir liyakat kriterine dayalı olmadan– bu iki partinin kendi taraftarları arasından seçmeleri gibi "gizli yolsuzluklar" da öteden beri eleştiri konusu olagelmiştir.

2015 yılında zirve yapan Avrupa'nın mülteci sorunu karşısında Avusturya ilk başta Merkel çizgisinde hareket ederek kapılarını mültecilere açtı. Hatta sorunu Avrupa çapında çözme odaklı çizginin dışında hareket eden Macaristan'la çok defa diplomatik kriz de yaşadı. Fakat bir süre sonra keskin bir politika değişikliğine gitti. Süreç içinde Macaristan'ı AB dış sınırını korumak amacıyla Sırbistan sınırına tel örgü ördüğü için eleştiren Avusturyalı yetkililer, bu sefer kendileri AB sınırları içinde Slovenya sınırına tel örgü çekme kararı aldılar. Böylece AB'nin birlik oluşunun en önemli sembollerinden Schengen'e ağır bir darbe indirmiş oldular.

Bu gelişmelere paralel olarak Avusturya ülke içinde, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin de tepkisini çekecek şekilde mülteci karşıtı düzenlemeler geliştirmeye başladı. Aynı şekilde ülke dışında da –yanına AB üyesi olsun ya da olmasın bazı Balkan ülkelerini de alarak– bir başka AB üyesi Yunanistan aleyhine tek yanlı çözüm arayışına girdi. Yunanistan, Slovenya ve İtalya gibi AB ülkelerini karşısına alma pahasına mülteci politikasını AB kurumlarından bağımsız düzenlemeye çalışan Avusturya'nın bu tutumunda iç politik kaygıların ağır bastığını söylemek gerekir. Zira sözü edilen düzenlemelerin gerçekleştirildiği zaman diliminin cumhurbaşkanlığı seçimlerine denk gelmesi göz ardı edilemez.

Avusturya kamuoyunda da kafa karışıklığına yol açan ulusal çıkar odaklı mülteci politikasının dışında, her toplumda olabilecek sürtüşmelere az sayıda mülte-

6. Staatschulden, www.staatschulden.at, (Erişim tarihi: 9 Eylül 2016); TC. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, www.hazine.gov.tr, (Erişim tarihi: 9 Eylül 2016).

cinin de adının karışması ve bu durumun gerek basın yayın organlarında gerekse aşırı sağcı çevreler tarafından propaganda amaçlı olarak istismar edilmesi işleri iyice çığırından çıkarmış oldu.

CUMHURBAŞKANLIĞI SEÇİMLERİ SÜRECİNİN TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERE ETKİSİ

Avusturya'da bir türlü sonuçlandırılmayan cumhurbaşkanlığı seçimleri ülkeyi olağanüstü bir siyasi atmosfere sokmuştur. Böyle zamanlarda en çok gereksinim duyulan güvenlik ihtiyacını giderecek zihinsel konforu da, dünyayı siyah-beyaz şeklinde ikiye ayırmayı ustalıkla başaran aşırı sağcı kesimler sunmuştur.

Avrupa genelinde yükselişte olan aşırı sağcı oluşumların arayıp da bulamadıkları ve yukarıda kısaca değinilen bu atmosfer, FPÖ'nün daha fazla ivme kazanması için oldukça elverişli şartlar sağladı. FPÖ bir yandan hükümetin mülteci krizinde yalpalamasından yararlanarak siyasi arenada söylem üstünlüğünü ele geçirirken öte yandan da ülke içinde iyi organize olmamış Türkler ve Türkiye-AB ilişkileri üzerinden söylemini sertleştirmeye başladı.

Aşırı sağcı FPÖ izlediği bu stratejiyle kendi adayını seçtirmeyi, daha sonra da büyük olasılıkla Mart 2017'de yapılacağı öngörülen erken genel seçimlerde birinci parti olmayı hedeflemektedir. FPÖ'nün hedeflerine ulaşmasının gerçekçi olduğunun en son göstergesi, her iki merkez partinin de geçtiğimiz Nisan ayında yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turundaki performanslarıdır. Gerek SPÖ gerekse ÖVP adaylarının her biri yüzde 11'er oyla altı kişilik listede ancak 4. ve 5. sıralarda yer bulabildiler. Böylelikle her iki parti de en çok oy alan ilk iki adayın yer aldığı ikinci tur seçimlere katılma şanslarını yitirerek FPÖ'yü ülkenin gelecekteki siyasi kaderini belirleme hedefine bir adım daha yaklaştırdılar.

22 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turu, demokratik ülkelerde alışılmamış olan seçim usulsüzlükleri nedeniyle Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilerek seçimin tekrarına karar verildi. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) da seçimlerin adil yapı-

lıp yapılmadığını denetlemek üzere gözlemci göndererek bir sinyal yolladığı Avusturya'da 2 Ekim 2016 tarihinde yapılması kararlaştırılan cumhurbaşkanlığı seçimleri, seçimlerde kullanılacak mektup zarflarının kalitesiz olması nedeniyle 4 Aralık 2016 tarihine ertelendi. Seçimlerin favorisi olarak gösterilen FPÖ adayı Norbert Hofer'nın cumhurbaşkanı olması durumunda "Brexit"ten mülhem "Öxit"i, yani Avusturya'nın AB'den çıkmasını sağlamaya çalışacağı, yine aynı şekilde gelecek genel seçimlerde hükümeti kurma görevini dilediği milletvekiline verebileceği şeklindeki ifadeleri, hükümeti oluşturan koalisyon ortakları SPÖ ve ÖVP'de alarm zillerinin çalmasına neden oldu. İşte bu andan itibaren SPÖ'de Genel Başkan Christian Kern, ÖVP'de de Dışişleri ve Entegrasyondan Sorumlu Devlet Bakanı, "Gizli Genel Başkan" Sebastian Kurz ve güvenlik sözcüsü Peter Pilz'in aracılığıyla son anda İslamofobi/Türkofobi trenine atlayan Yeşiller Partisi; FPÖ ile Türkiye, Tayyip Erdoğan, mülteci karşıtlığı ve yabancı düşmanlığı temalarında söylem yarışına girdiler.

FPÖ'ye alan bırakmama temel stratejisi üzerine kurulmuş olan söz konusu "aşırı sağcılaşma"nın aslında rasyonel bir tarafı da bulunmaktadır. Hatırlanacağı gibi Türkiye'deki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Avrupa ülkelerinde yaşayan gurbetçilerin de oy kullanmaları mümkün olabilmişti. Sözü edilen bu imkanı Türkiye vatandaşları çeşitli sebeplerle beklendiği oranda kullanmamış, bir nevi siyasete uzak durmuşlardı. İşte bu durum Avusturya'daki elitlerin, Türkiye vatandaşlığını taşıyanların bile Türkiye siyaseti ile ilgili olmadıklarını düşünmelerine yol açtı. Buradan hareketle 150 bin civarındaki⁷ Türkiye kökenli Avusturya vatandaşının benzer bir tutumu benimseyecekleri öngörüldü. Bunun dışında yaklaşık 6,5 milyon seçmenin⁸ bulunduğu ülkede 150 bin kişilik seçmen kitlesinin bir kısmının terör örgütü PKK yanlıları ile PDY ve diğer Türkiye ve Erdoğan düşmanları tarafından oluşturulduğunun hesaplanmasıyla, geriye kalan seçmenin

7. T.C. Başbakanlık Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, https://www.ytb.gov.tr/ulke_detay.php?detay=12, (Erişim tarihi: 21 Eylül 2016).

8. Bundesministerium Für Inneres, http://www.bmi.gv.at/cms/BMI_wahlen/bundespraes/bpw_2016/Wahlberechtigte.aspx, (Erişim tarihi: 21 Eylül 2016).

Avusturya iç siyasetini etkileyebilecek düzeyde oy potansiyeli taşımadığı düşünüldü. Bu değerlendirmeler sonucunda aşırı sağdan aşırı sola kadar Avusturya siyasetinin yelpazesinde yer alan bütün aktörler Türkiye ve Erdoğan karşıtlığında birleşmekte güçlük çekmediler.

15 TEMMUZ DARBE GİRİŞİMİNİN TÜRKİYE-AVUSTURYA İLİŞKİLERİNE YANSIMASI NASIL OLMUŞTUR?

Türkiye’de meşru iktidarı devirmeyi amaçlayan darbe girişimi, hemen hemen bütün Batılı ülkelerde olduğu gibi Avusturya’da da dikkatle takip edildi. 15 Temmuz gece yarısı çok sayıda darbe karşıtı Türkiye kökenli insan darbeyi telin etmek amacıyla spontane olarak Türkiye Viyana Büyükelçiliği önüne gitmişti. Bu spontane protesto eylemi sonrasında Avusturya makamları şaşkınlıklarını gizlemeye çalıştılar. Bu vatanperver kişiler Avusturyalı solcu bir hareket olan “Neue Linkswende” tarafından çağrısı yapılan ve Avrupalı Türk Demokratlar Birliği’nin de (UETD) katıldığı bir gösteri yürüyüşünü bu sefer izinli olarak 16 Temmuz’da düzenlediler. Yürüyüş, kortejde bulunan birkaç kişinin PKK yanlısı olduğunu düşündükleri bir restoranın bahçesinde bulunan masa ve sandalyeleri devirmeleri, camlarını tekmelemeleri dışında barışçıl bir şekilde sona erdi. Gösterinin barışçıl seyrettiğini Viyana Emniyet Müdürlüğünden yapılan açıklamalar da teyit etmesine rağmen⁹ sağdan sola kadar Avusturya siyaset sahnesinde yer alan belli başlı tüm oluşumlar ironik bir şekilde darbe girişimine karşı Türk diasporasının verdiği tepkiyi eleştirdiler.

Dışişleri Bakanı Kurz Türkiye iç politikası ile ilgilenenlerin Avusturya’yı terk etmeleri gerektiğini belirten bir açıklama yaptı.¹⁰ Kurz’un aynı zamanda Entegrasyondan Sorumlu Devlet Bakanı olduğu düşünüldüğünde, söz konusu açıklama analistlerce ülkede bulunan yaklaşık 300 bin Türkiye asıllı vatandaşın entegrasyonu ile ilgili oldukça düşündürücü bulunmuştur. Avusturya’daki sosyal barışın altına dinamit koymakla eşdeğer

olan böyle bir yaklaşıma sahip bir Entegrasyon Bakanı’nın bulunması, ülkede yabancı karşıtı aşırı sağcı bir oluşumun varlığını da anlamsızlaştırmaktadır. Ülkedeki çok sayıda siyasal analiste göre bu seçim atmosferinde SPÖ, ÖVP ve Yeşiller’in yapmak istediği tam olarak FPÖ’nün varlık nedenini ortadan kaldırmaktır. Bu politika, konuya aşına olanların da bildiği üzere Almanya’da Başbakan Angela Merkel’in partisi olan Hristiyan Demokrat Birliği (CDU) tarafından on yıllardır başarıyla uygulanıyor. CDU yöneticilerinin izledikleri stratejiye göre parti o derece sağcı politikalar izlemelidir ki siyasi yelpazede bu partiden daha fazla sağcı söylemleri kucaklayan hiçbir politik güç kalmamalıdır.

Başbakan Christian Kern yönetimindeki koalisyon hükümeti aracılığıyla Avusturya, darbe girişimi sonrasında Türkiye’deki FETÖ soruşturmalarına tepki gösteren ilk Avrupa devletlerinden oldu. Darbe girişiminin bastırılmasının ardından Avusturyalı yetkililerce ısrarla dile getirilen argüman, darbeye direkt katılmamış olan on binlerce kişinin kısa sürede görevden el çektirme, göz altına alma ve tutuklanma gibi muamelelere maruz kalmasının anlaşılabilir olduğudur.¹¹ Bu argümanda iç politik kaygılarla hareket etmek amaçlı bir kasıt aranmayacaksa FETÖ’nün paralel devlet yapılıması hakkında bilgi sahibi olunamayacak kadar tecrübesizlik/bilgisizlik görmek gerekmektedir.

Avusturya Başbakanı Kern de gelecek seçimlerdeki en önemli rakibi Kurz’dan geri kalmayan tutumlar geliştirmeye başlamıştır. Kern, Avrupa devletlerinden de Türkiye’ye yönelik tepki göstermelerini istediği çeşitli açıklamalarında Türkiye karşıtı söylemlerinin dozajını giderek artırmıştır. Önce Türkiye-AB tam üyelik görüşmelerinin “sadece diplomatik bir kurgu”¹² olduğunu söylemiş, sonra da sanki silahsız Türk halkı 15 Temmuz’da bir askeri darbe girişimini püskürtmemiş gibi, “Üyeliğin gerçekleşmesi için demokratik standartların yeterli olmayacağını biliyoruz” diyerek darbe karşısında demokratik hükümeti desteklemeye yanlılığını örtbas etmeye çalışmıştır.

9. “Putschversuch: Türkische Community Geschockt”, News Orf, 16 Temmuz 2016.

10. “Kurz Legt Erdoğan-Anhängern Verlassen Österreichs Nahe”, Der Standard, 21 Temmuz 2016.

11. “Kurz Traf Türkischen Europaminister Celik”, News Orf, 4 Eylül 2016.

12. “Avusturya: Türkiye ile AB Müzakereleri Dursun”, *Hürriyet*, 4 Ağustos 2016.

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun Avusturya Başbakanı Kern'e yönelik yaptığı, "Avusturya başbakanı önce kendi ülkesine bakmalı, Avusturya radikal ırkçılığın başkentidir" şeklindeki sert açıklamasına¹³ cevap Avusturya Dışişleri Bakanı Sebastian Kurz'dan gelmiştir. Kurz söz konusu ifadenin kabul edilemeyeceğini bildirirken,¹⁴ Bakan Çavuşoğlu da sözlerinin ifade özgürlüğü bağlamında değerlendirilmesi gerektiği bilgisini sosyal medyadan paylaşmıştır.

Öte yandan ülkede Nazi dönemlerini hatırlatırca-sına hızlı bir şekilde yaygınlık kazanan Türkofobi yerel politikacıları da etkilemiş, örneğin Wiener Neustadt şehri Belediye Başkanı Klaus Schneeberger Türk asıllıların darbe girişimine tepki olarak evlerine Türk bayrakları asmalarını yasaklamıştır.¹⁵ Bununla yetinmeyen belediye başkanı Türk gençlerinin Türk bayrakları ile şehirde dolaşmalarını da yasaklamıştır.¹⁶ Tıpkı Nazi dönemlerindeki gibi, evinin balkonuna Türk bayrağı asan kişiler, evleri fotoğraflanmak suretiyle medyaya servis edilerek hedef haline getirilmiştir.¹⁷

Avusturya'nın en büyük gazetesi *Neue Kronen Zeitung* tarafından Temmuz sonunda yayımlanan bir haberdeki "Türkiye tatili Erdoğan'ı desteklemekten başka bir şey değil" ifadesi, Viyana Uluslararası Havalimanı'nın yolcu salonunda bulunan elektronik panoda yer almıştı.¹⁸ Aynı gazete 13 Ağustos 2016 tarihinde yine aynı yerde, Türkiye'de 15 yaşın altındaki çocukların istismarına izin verildiğini iddia eden bir haber başlığına yer vermişti.¹⁹ Türkiye gerek Avusturya'nın Ankara Büyükelçiliği nezdinde gerekse Viyana Büyükelçiliğince gerekli girişimlerde bulunarak söz konusu art niyetli tutumu eleştirmiş ve gereğinin yapılmasını

13. "Avusturya Radikal Irkçılığın Başkentidir", *Hürriyet*, 5 Ağustos 2016.

14. "Avusturyalı Muhatabından Çavuşoğlu'na Sakinlik Tavsiyesi", *Palo*, 5 Ağustos 2016.

15. "Avusturya'da Tepki Çeken Türk Bayrağı Yasağı", *Hürriyet*, 27 Temmuz 2016.

16. "Erste Stadt in Österreich Verbietet Türkische Flaggen an Häusern", *Deutsche Wirtschafts Nachrichten*, 29 Temmuz 2016, <http://deutsche-wirtschafts-nachrichten.de/2016/07/29/erste-stadt-in-oesterreich-verbietet-tuerkische-flaggen-an-haeusern>, (Erişim tarihi: 21 Eylül 2016).

17. "Erste Stadt in Österreich Verbietet Türkische Flaggen an Häusern".

18. "Viyana Havalimanı'nda Skandal Yazı", *Sabah*, 31 Temmuz 2016.

19. "Viyana Havalimanı'nda İkinci Skandal", *Hürriyet*, 14 Ağustos 2016.

istemişti. Bunun üzerine Avusturyalı yetkililer basın özgürlüğünü öne sürerek meseleyi geçiştirmeyi tercih etmişler bilahare gazete yönetimi haberi kaldırmıştı.

Son olarak İstanbul-Londra seferini yapan British Airlines şirketine ait bir uçağın teknik bir arıza nedeniyle zorunlu olarak Viyana Havalimanı'na iniş yapması sonucu çoğunluğu Türk olan 49 yolcu uçakta bulunan diğer 200 yolcudan farklı olarak Schengen vizesine sahip olmadıkları gerekçesiyle havalimanı polisi tarafından otellere yerleştirilmeyerek havalimanında gecele-mek zorunda bırakılmışlardı. Aralarında hasta, çocuk ve yaşlıların da bulunduğu yolcuların polise tepki göstermeleri ve olay yerine gelen Konsolosluk yetkililerinin çabaları da sonucu değiştirmemiştir.²⁰

Yüz yılı aşkın bir süredir Avusturyalı arkeologlar öncülüğünde Efes antik kentinde yapılan kazı çalışmaları da ikili ilişkilerin kötüleşmesi nedeniyle zarar gördü. Avusturya'da yaklaşık iki aydır sürdürülen Türkiye aleyhtarı, Türkofobik ve Erdoğan karşıtı tutumlara karşı sembolik bir tepki olarak Dışişleri Bakanlığı da halihazırda Efes'te kazı çalışmaları yapmakta olan Avusturyalı bilim insanlarının çalışmalarını sonlandırmalarını talep etti.²¹

SONUÇ

Avusturya'daki diğer partilerin genel strateji olarak FPÖ'ye tematik alan bırakmamayı hedefledikleri ortadadır. Her ne kadar kısa vadede 4 Aralık 2016 tarihindeki seçimler hesaba katılsa da aslında parti stratejistlerinin planlarının merkezinde, Mart 2017'de yapılması öngörülen erken genel seçimlerde FPÖ'yü yabancı ve mülteci düşmanlığı ile İslamofobi/Türkofobi alanlarında yaya bırakma düşüncesi olduğu söylenebilir. Söz konusu stratejinin başarılı olacağını umut edenlerin öncülü İngiltere'deki Brexit tartışmalarıdır. Dönemin İngiltere Başbakanı David Cameron'ın, "Türkiye AB'ye 3000 yılından önce üye olamaz" ifadeleri de hatırlanırsa, Avrupadaki merkez sağ ve sol partilerin aşırı sağcıların giderek güç kazanmasının önüne geçmek için öncelikle Türkiye-AB ilişkileri ve

20. "Viyana Havalimanı'nda Türk Yolcular Perişan Oldu", *Sabah*, 2 Eylül 2016.

21. "Anordnung des Aussenministeriums", *News Orf*, 4 Eylül 2016.

Türk diasporası üzerinden bir çeşit “aşırı sağcılaşma” sürecine gireceklerini gözlemlemek mümkündür.

Bununla birlikte bu yöntemi daha önce denemiş olan David Cameron’ın aldığı sonuca bakılırsa bu tutumun bir seçim başarısı vaat etmediği ortadadır. Bunun yanında sözü edilen seçim sonuçlarından çok daha önemli olan, bu tutumun Avrupa içindeki toplumsal barışa geri döndürülemez bir şekilde darbe vuracağı gerçeğidir.

En geç Eylül 2018 tarihinde yapılması gereken genel seçimlerin belirtilen tarihte gerçekleşmesi halinde içinde bulunulan olumsuz havanın devam etmesi, baskı altına alınmaya çalışılan Müslüman/Türk kesimler için Avusturya’da yaşamı daha da çekilmez hale getirecektir.

Avusturya medyası ve siyasetinin hemen her kesiminden temsilcinin ortak noktası olan ender konulardan biri olarak Türkiye, Erdoğan ve Müslüman karşıtlığının bu denli yükseltilmesi karşısında Türkiye’deki karar alıcıların soğukkanlılıklarını yitirmemeleri elzemdir. En genel anlamıyla ülkeler arasındaki ilişkilerin karşılıklılık esası gereğince gerçekleştirildiğinin bilincinde olmakla beraber, son tahlilde Türkiye’ye zarar verecek hususlara yol açmayacak şekilde pragmatik politikaların izlenmesi faydalı olacaktır. Avusturya cephesinden gelen, Türkiye-AB ilişkilerinin dondurulması ve açılması beklenen fasılların veto edileceği şeklindeki tehditlerin her şeyden önce iç politik kaygılarla dillendirildiği unutulmamalıdır. Söz konusu siyasal dilin yanlışlığının farkında olan Avusturyalı siyasetçi

ve düşünce insanlarının varlığını da hatırlayarak ortak menfaat ve çıkarlara vurgu yaparak, gerektiğinde de somut olguları merkeze alarak Avusturya’yı tutarlılığa davet etmek rasyonel aklın öngördüğü hususlardır.

Avusturya’dan gelen tehdit ve diplomatik nezaket sınırlarını aşan tutumların üstesinden gelmenin bir başka yolu da, AB’yi ilgilendiren meseleleri Avusturya gibi küçük ülkeler yerine doğrudan Almanya ve Fransa gibi birliğin lokomotif ülkeleriyle çözmeye çalışmaktır. Örneğin 2005 yılında İngiltere, 2015 yılında da Almanya, Türkiye ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) arasındaki AB müzakereleri hakkındaki anlaşmazlıklarda Rum Yönetimi’ni ikna etmeyi başarmışlardı. Her iki örnekte de AB içinde tıpkı Avusturya gibi küçük bir devlet olan GKRY, ulusal çıkarlar elde etmek için veto kozunu ustalıklı kullanmıştı. Bu durumda Türkiye için sağlıklı olan, Avusturya’nın aşırı olan tutumunu daha fazla siyasi polemik konusu haline gelmesine müsaade etmeyecek şekilde karşılamak ve bu ülkeyi AB’nin “patronaj”ına havale etmektir.

Türkiye’nin, Avusturya’daki varlığı elli seneyi aşmış olan diasporası ile ilişkilerini geliştirerek sürdürmesi ve bu kesimin Avusturya iç siyasetinde ağırlıkları hissedilecek şekilde koordine edilmelerine yardımcı olması gerekmektedir. Avusturya makamlarından gelebilecek muhtemel “iç işlerine karışma” suçlamasını karar alıcılar, tıpkı Almanya’nın Romanya’daki soydaşlarına olan içlerinden bir cumhurbaşkanı çıkaracak düzeydeki “yakın” ilgisiyle geçersiz kılmaları yararlı olacaktır.

SIYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI
FOUNDATION FOR POLITICAL, ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH
مركز الدراسات السياسية والاقتصادية والاجتماعية

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | Ankara

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya
06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı
No: 41-43 Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 315 11 00 | Faks: +90 212 315 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite
1106 Washington D.C. 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099

SETA | Cairo

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen
Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985